

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**Кафедра фінансів, обліку і аудиту**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

**та завдання для практичних занять і самостійної роботи**

**з освітньої компоненти**

***«ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ  
ДОКУМЕНТООБИГ»***

**для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня  
спеціальності D1 «Облік і оподаткування» ОП «Облік, аудит та  
оподаткування» денної та заочної форм здобуття освіти**

**Харків – 2026**

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту 24 квітня 2026 р., протокол № 8.

Методичні вказівки рекомендовано для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності D1 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм здобуття освіти.

Укладач

доц. В. М. Орлова

Рецензент

проф. Г. В. Обруч

## ЗМІСТ

Вступ	4
Мета і завдання практичних занять і самостійної роботи	6
Методичні вказівки для виконання завдань для практичних занять і самостійної роботи	7
Теми за дисципліною з коротким описом теми, запитаннями до теми, тестами і практичними завданнями	8
Вимоги щодо оформлення та захисту роботи, критерії оцінювання	59
Список літератури	62

## ВСТУП

Курс «Звітність підприємств та електронний документообіг» є важливою освітньою компонентою для підготовки фахівців з обліку, аудиту і фінансів. Його мета полягає у формуванні теоретичних знань і практичних навичок складання звітності та організації документообігу в цифровому форматі.

«Звітність підприємств та електронний документообіг» - одна із спеціальних прикладних освітніх компонент із підготовки фахівців обліку та оподаткування, оскільки звітність відіграє значну роль в управлінні підприємством. Безпосередньо звітну інформацію використовують для економічного аналізу діяльності підприємства, управління ним, накопичення та узагальнення інформації в межах галузей, розрізі видів діяльності.

Сучасні умови господарювання висувають високі вимоги щодо формування та підвищення ефективності використання показників звітності суб'єктів господарювання, глибини економічного, фінансового і стратегічного аналізу і прогнозування їхнього подальшого розвитку.

Метою складання звітності підприємств є надання користувачам для ухвалення рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище підприємства, результати діяльності, рух грошових коштів та інші показники його діяльності.

**Мета курсу – опанування фінансової та податкової звітності:** навчитися складати, перевіряти і аналізувати фінансову звітність (баланс, звіт про фінансові результати тощо) відповідно до національних і міжнародних стандартів; **організація електронного документообігу (ЕДО):** навчитися створювати, обробляти, підписувати (ЕЦП/КЕП) і зберігати електронні документи, забезпечуючи їхню цілісність; **автоматизація процесів:** ознайомлення з роботою в електронному кабінеті

платника податків і сучасними системами ЕДО (наприклад М.Е.Дос, 1С);  
**ефективна бізнес-комунікація:** формування навичок швидкого обміну документами з контрагентами та державними органами.

**Курс (освітня компонента) «Звітність підприємств та електронний документообіг» має дуже важливе значення:**

- **по-перше, завершальний етап обліку.** Звітність — це підсумок роботи бухгалтерської служби за звітний період, який демонструє фінансовий стан підприємства;

- **по-друге, інформаційна база для рішень.** Надає правдиву та повну інформацію для власників, інвесторів, кредиторів і податкових органів;

- **по-третьє, цифровізація бізнесу.** Перехід на електронний документообіг значно прискорює робочі процеси, зменшує витрати на папір і спрощує зберігання документів;

- **по-четверте, відповідність законодавству.** Уміння правильно подавати електронну звітність мінімізує ризики штрафів і помилок.

Грунтовне засвоєння освітньої компоненти «Звітність підприємств та електронний документообіг» потребує поєднання теоретичних знань із бухгалтерського обліку, розуміння законодавчих вимог України та практичних навичок роботи в спеціалізованому програмному забезпеченні (наприклад М.Е.Дос, СОТА, Вчасно) і неможливе без активної участі здобувачів в аудиторних заняттях, системної самостійної роботи. Саме здатність самостійно засвоїти фінансову звітність (Баланс, Звіт про фінансові результати), податкову звітність (ПДВ, прибуток, ЄСВ, ПДФО), статистичну та звітність до НБУ є запорукою підготовки конкурентоспроможного експерта, здатного працювати в динамічному фінансовому середовищі.

Методичні вказівки спрямовані допомогти здобувачам організувати їхню навчальну діяльність. Вони містять тематичний план, плани

семінарських і практичних занять, завдання для самостійного опрацювання, контрольні-навчальні тести, рекомендації для виконання задач, що в комплексі забезпечує глибоке розуміння фіскальних процесів держави.

## **МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Мета освітньої компоненти «Звітність підприємств та електронний документообіг» - формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок з організації, методики складання, аналізу та подання фінансової, податкової, статистичної звітності. Завдання включають вивчення законодавства, заповнення форм звітності, розуміння принципів їхньої правдивості, вивчення техніки формування показників.

Основними завданнями освітньої компоненти є:

- теоретичне засвоєння, а саме вивчення нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та звітності в Україні;
- організація складання, яка полягає в опануванні методики складання фінансової звітності: балансу, звіту про фінансові результати, руху грошових коштів, власного капіталу;
- практичні навички для заповнення основних форм звітності та вивчення процедури їх подання користувачам;
- аналітична робота зі звітністю, а саме набуття навичок аналізу, перевірки повноти і достовірності інформації у звітності;
- інтерпретація звітності, яка втілена в розумінні якісних характеристик фінансової звітності для ухвалення рішень.

Освітня компонента спрямована на підготовку фахівців, здатних створювати прозору звітність про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

## МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для практичних занять і самостійної роботи є важливою формою навчального процесу, що має навчити здобувачів самостійно узагальнювати і викладати літературні джерела, статистичні та інші матеріали, взяті з практики роботи контролюючих органів і підприємств. Завдання для практичних занять і самостійної роботи визначає, наскільки глибоко здобувач засвоїв курс і вміє самостійно викладати окремі питання в рамках вибраної теми.

У завданнях для практичних занять і самостійної роботи здобувач повинен показати:

- знання і правильне розуміння закономірностей для складання звітності;
- вміння використовувати літературні джерела, аналізувати практичний матеріал і викладати свої міркування з того чи іншого питання;
- вміння використовувати теоретичні знання в процесі аналізу конкретних цифрових даних.

Завдання для практичних занять і самостійної роботи зі «Звітності підприємств та електронний документообіг» складена за темами робочої програми і містить із кожної теми короткий опис теми, теоретичні запитання, тести і **практичні завдання**, які вибирають залежно від номера за списком групи.

Здобувачам дозволено виконувати завдання для практичних занять і самостійної роботи з іншої теми згідно з напрямом їхньої практичної діяльності. Під час написання завдання для практичних занять і самостійної роботи необхідно використати статистичний матеріал. Можна також використати практичний матеріал, зібраний за місцем роботи. Зібраний практичний матеріал має бути поданий у формі таблиць, схем, діаграм, графіків.

# ТЕМИ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ З КОРОТКИМ ОПИСОМ ТЕМИ, ЗАПИТАННЯМИ ДО ТЕМИ, ТЕСТАМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВАННЯМИ

## Тема 1. Загальні вимоги щодо звітності

### Якісні характеристики звітності

Це фундаментальні принципи, які роблять інформацію «робочою»:

- **доречність:** інформація має впливати на рішення користувачів, допомагати їм оцінювати минулі, теперішні чи майбутні події;
- **достовірність:** дані мають бути правдивими, не містити помилок та упереджених суджень;
- **зрозумілість:** інформація має бути викладена так, щоб користувач із середнім рівнем знань у бізнесі міг її осягнути;
- **зіставність:** можливість порівнювати звіти підприємства за різні періоди, а також із звітами інших компаній.

### Основні принципи підготовки

Звітність не просто «малюється» — її будують на філософії обліку:

- 1 **Безперервність діяльності:** припускають, що підприємство не збираються ліквідувати найближчим часом (мінімум 12 місяців).
- 2 **Нарахування:** доходи і витрати відображають у момент їх виникнення, а не тоді, коли прийшли або пішли гроші з рахунка.
- 3 **Превалювання сутності над формою:** операції обліковують відповідно до їхньої економічної суті, а не лише за юридичною формою (наприклад фінансовий лізинг).
- 4 **Єдиний грошовий вимір:** усі показники узагальнені в єдиній валюті (в Україні — це гривня).
- 5 **Обачність:** методи оцінювання мають запобігати завищенню активів/доходів або заниженню зобов'язань/витрат.

### **Технічні та формальні вимоги:**

- **періодичність:** звітним періодом є календарний рік. Крім того, подають проміжну звітність (квартальну);
- **мова та валюта:** звітність складають державною мовою у грошовій одиниці України (гривні або тисячі гривень залежно від форми);
- **повнота:** звітність має містити всі дані про операції, які відбулися;
- **підписи:** звітність обов'язково підписують керівник і головний бухгалтер (або особа, на яку покладено ведення обліку). У разі електронного звітування використовують **КЕП** (кваліфікований електронний підпис);
- **порівняльність:** крім показників за звітний період, мають бути наведені показники за аналогічний період минулого року.

### **Терміни та оприлюднення**

Звітність має бути подана вчасно до контролюючих органів (Статистика, Податкова) і у випадках, передбачених законодавством, оприлюднена на власному вебсайті підприємства разом з аудиторським висновком.

### **Теоретичні запитання**

- 1 Дайте визначення поняття «фінансова звітність».
- 2 Хто є основними внутрішніми та зовнішніми користувачами звітності?
- 3 Які основні компоненти входять до складу повної фінансової звітності?
- 4 Яка роль Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» у регулюванні звітування?
- 5 Чим відрізняється фінансова звітність від податкової та статистичної?
- 6 Сформулюйте принцип нарахування та відповідності доходів і витрат.

- 7 Що означає принцип безперервності діяльності підприємства?
- 8 Які існують терміни подання річної фінансової звітності для різних типів підприємств?
- 9 Які особливості звітування малих підприємств і мікропідприємств?
- 10 Яким вимогам має відповідати інформація, щоб бути «суттєвою»?
- 11 Опишіть порядок виправлення помилок у фінансовій звітності.
- 12 Хто несе відповідальність за достовірність і своєчасність подання звітності на підприємстві?
- 13 Що таке консолідована фінансова звітність?
- 14 Як впливає валюта звітності на порядок її складання?
- 15 Які особливості підпису електронної звітності за допомогою ЕЦП/КЕП?

## **Тести**

**1 Яким нормативним актом встановлено правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні:**

- а) Податковим кодексом України;
- б) Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- в) Кодексом законів про працю;
- г) Наказом про облікову політику підприємства?

**2 Принцип «Безперервності» діяльності означає:**

- а) підприємство працює цілодобово без вихідних;
- б) оцінюють активи і зобов'язання за припущенням, що підприємство не планує ліквідацію;
- в) бухгалтерський облік ведений без перерв із моменту реєстрації;
- г) керівництво підприємства не може змінюватися протягом року.

**3 Який принцип потребує відобразити доходи і витрати в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошей:**

- а) обачності;
- б) нарахування;
- в) автономності;
- г) історичної вартості?

**4 Інформацію, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів звітності, називають:**

- а) достовірною;
- б) суттєвою;
- в) зрозумілою;
- г) конфіденційною.

**5 Хто несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксації фактів усіх господарських операцій:**

- а) головний бухгалтер;
- б) Державна податкова служба;
- в) власник (власники) або уповноважений орган (керівник);
- г) аудиторська фірма, що перевіряє звітність?

**6 Яка валюта є обов'язковою для складання та подання фінансової звітності в Україні:**

- а) долар США;
- б) євро;
- в) національна валюта (гривня);
- г) будь-яка валюта за вибором засновників?

**7 Принцип «обачності» передбачає використання методів оцінювання, які мають запобігати:**

- а) завищенню активів і доходів і заниженню зобов'язань і витрат;
- б) заниженню прибутку для сплати менших податків;
- в) будь-яким виправленням у первинних документах;
- г) розголошенню комерційної таємниці.

**8 Звіт про фінансовий стан (Баланс) відображає дані про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства:**

- а) за весь звітний рік у сумі;
- б) на певну дату (кінець останнього дня звітного періоду);
- в) на початок створення підприємства;
- г) тільки за останній місяць.

**9 Яка якісна характеристика дає змогу користувачам порівнювати звітність підприємства за різні періоди:**

- а) доречність;
- б) зіставність;
- в) зрозумілість;
- г) своєчасність?

**10 Принцип «превалювання сутності над формою» означає:**

- а) юридична форма документа завжди важливіша за економічний зміст;
- б) операції обліковують відповідно до їхньої економічної сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;
- в) форма звіту не має значення, головне — сума прибутку;
- г) бухгалтер може не дотримуватися вимог законодавства.

**11 Першим звітним періодом для новоствореного підприємства може бути період:**

- а) тільки з 1 січня по 31 грудня;
- б) від дати реєстрації до кінця звітного кварталу;
- в) від дати реєстрації по 31 грудня, але не більше 15 місяців;
- г) завжди рівно 12 календарних місяців.

**12 Що з наведеного НЕ входить до складу повної фінансової звітності:**

- а) баланс;
- б) звіт про фінансові результати;

- в) статистичний звіт про кількість працівників;
- г) примітки до фінансової звітності?

**13 Події, що відбуваються після дати балансу, але до дати затвердження звітності:**

- а) ігноровані бухгалтером;
- б) потребують корегування звітності або розкриття в примітках;
- в) відображені вже у звітності наступного року;
- г) є підставою для негайного звільнення керівництва.

**14 Фінансова звітність підприємств (крім бюджетних установ) не є:**

- а) офіційним документом;
- б) комерційною таємницею;
- в) джерелом інформації для інвесторів;
- г) підставою для нарахування дивідендів.

**15 Консолідована фінансова звітність — це звітність:**

- а) яка об'єднує дані бухгалтерського та податкового обліку;
- б) яка відображає фінансовий стан групи підприємств як єдиної економічної одиниці;
- в) яка подана виключно в електронному вигляді;
- г) яка складена лише для внутрішнього використання менеджерами.

### **Практичні завдання**

**Задача 1. Визначення категорії підприємства.** Підприємство за 2025 рік має такі показники: середня кількість працівників — 45 осіб, чистий дохід від реалізації — 9 млн євро, балансова вартість активів — 3,5 млн євро. До якої категорії (мікро-, мале, середнє чи велике) воно належить для цілей звітування?

**Задача 2. Застосування принципу нарахування (витрати).** У грудні 2025 року підприємство сплатило аванс за оренду офісу на січень 2026 року

в сумі 20 000 грн. Також воно отримало рахунок за електроенергію, спожиту в грудні (5 000 грн), але оплатить його лише в січні. Яку суму витрат слід відобразити у звіті за 2025 рік?

**Задача 3. Звітний період при ліквідації.** Підприємство ухвалило рішення про ліквідацію та було офіційно зняте з реєстрації 20 травня. Яким буде останній звітний період для цього підприємства?

**Задача 4. Принцип обачності для оцінювання запасів.** На складі підприємства на дату балансу є товари, придбані за 100 000 грн. Через падіння попиту їхня чиста вартість реалізації (ринкова ціна за вирахуванням витрат для продажу) становить 85 000 грн. За якою вартістю ці товари мають бути відображені в Балансі?

**Задача 5. Контроль і консолідація.** Компанія «Альфа» володіє 40 % акцій компанії «Бета» і має право призначати більшість членів наглядової ради компанії «Бета». Чи повинна компанія «Альфа» складати консолідовану звітність?

**Задача 6. Суттєвість у примітках.** Підприємство має дебіторську заборгованість від 10 різних дрібних клієнтів по 1 000 грн кожен та одного великого клієнта на суму 500 000 грн. Загальні активи підприємства — 10 млн грн. Чи потрібно окремо розкривати заборгованість великого клієнта?

**Задача 7. Події після дати балансу (некоригуючі).** Баланс складено станом на 31 грудня. 15 січня на складі сталася пожежа, яка знищила 30 % товарів. Звітність ще не підписана керівництвом. Чи потрібно зменшувати статтю «Запаси» в Балансі на 31 грудня?

**Задача 8. виправлення «старої» помилки.** У 2025 році бухгалтер виявив, що у 2023 році не було нараховано амортизацію на суму 10 000 грн. Яку статтю капіталу це зачепить зі складанням звіту за 2025 рік?

**Задача 9. Перший звітний період (реєстрація влітку).** Підприємство зареєстроване 15 травня 2025 року. Який перший річний звітний період воно має вибрати за загальним правилом?

**Задача 10. Податкова звітність vs Фінансова.** Підприємство розрахувало прибуток за правилами бухобліку (100 000 грн), але для цілей оподаткування сума прибутку склала 120 000 грн через обмеження на певні витрати в Податковому кодексі. Який прибуток потрібно вказати у формі № 2 «Звіт про фінансові результати»?

## **Тема 2. Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан)**

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)** — це звіт, який відображає активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на певну дату (зазвичай на кінець останнього дня кварталу або року).

### **Основне рівняння балансу:**

*Активи = Власний капітал + Зобов'язання.*

### **Структура Балансу:**

1 **Активи (ліва сторона або перша частина):** ресурси, керовані підприємством (гроші, товари, будівлі, обладнання), поділяють на *оборотні* (швидко перетворюються на гроші) та *необоротні*.

2 **Пасиви (права сторона або друга частина):** джерела формування активів, поділяють на *власний капітал* (кошти власників) і *зобов'язання* (борги перед банками, постачальниками, державою).

### **Теоретичні запитання**

- 1 Що таке Баланс підприємства та яка його основна функція?
- 2 Сформулюйте фундаментальне бухгалтерське рівняння.
- 3 Чим відрізняються необоротні активи від оборотних?
- 4 Що таке «власний капітал» і які основні статті він включає?
- 5 Яка різниця між поточними та довгостроковими зобов'язаннями?
- 6 На яку саме дату зазвичай складають Баланс?
- 7 Що таке «нематеріальні активи» і де вони відображені?

- 8 Які існують типи змін у Балансі з впливом господарських операцій?
- 9 Чому підсумок Активу завжди має дорівнювати підсумку Пасиву?
- 10 Що таке «дебіторська заборгованість»?
- 11 Яким нормативним документом (НП(С)БО) регульований склад Балансу в Україні?
- 12 Що відображає стаття «Незавершене будівництво»?
- 13 Як у Балансі відображено нерозподілений прибуток (або непокритий збиток)?
- 14 Що таке «грошові кошти і їхні еквіваленти»?
- 15 Хто є основними користувачами інформації Балансу?

## **Тести**

### **1 Активи підприємства — це:**

- а) джерела формування коштів;
- б) ресурси, контрольовані підприємством, від яких очікують вигоду;
- в) витрати на оплату праці;
- г) податки, що підлягають сплаті.

### **2 До оборотних активів належать:**

- а) будинки та споруди;
- б) запаси товарів і грошові кошти;
- в) статутний капітал;
- г) довгострокові кредити.

### **3 Власний капітал — це:**

- а) сума всіх активів підприємства;
- б) різниця між активами та зобов'язаннями;
- в) сума кредитів банку;
- г) вартість орендованого майна.

**4 Стаття «Дебіторська заборгованість» означає:**

- а) борг підприємства перед постачальниками;
- б) борг клієнтів перед підприємством;
- в) заборгованість із заробітної плати;
- г) суму сплачених податків.

**5 Яка операція викликає зміну типу «Актив+ / Актив-» (перший тип):**

- а) отримано кредит на банківський рахунок;
- б) знято готівку з рахунка в касу;
- в) нараховано зарплату персоналу;
- г) виплачено борг постачальнику?

**6 Підсумок Балансу називають:**

- а) сальдо;
- б) оборот;
- в) валюта балансу;
- г) дебет.

**7 У якій частині Балансу відображають Статутний капітал:**

- а) активи (необоротні);
- б) активи (оборотні);
- в) пасиви (власний капітал);
- г) пасиви (зобов'язання)?

**8 Нематеріальні активи — це:**

- а) гроші в іноземній валюті;
- б) програмне забезпечення, патенти, ліцензії;
- в) сировина на складі;
- г) основні засоби.

**9 Поточні зобов'язання — це борги, що мають бути погашені протягом:**

- а) одного місяця;
- б) одного року (або операційного циклу);

- в) п'яти років;
- г) будь-якого терміну.

**10 Що з наведеного є пасивом:**

- а) виробниче обладнання;
- б) кредиторська заборгованість;
- в) гроші в касі;
- г) незавершене виробництво?

**11 Стаття «Виробничі запаси» належить:**

- а) до необоротних активів;
- б) оборотних активів;
- в) власного капіталу;
- г) довгострокових зобов'язань.

**12 Як збиток за звітний період відображають у Балансі:**

- а) у пасиві зі знаком «мінус» (або в дужках);
- б) в активі як витрати;
- в) узагалі не відображають;
- г) у розділі довгострокових зобов'язань?

**13 Нарахування амортизації основних засобів:**

- а) збільшує вартість активів;
- б) зменшує залишкову вартість активів;
- в) збільшує власний капітал;
- г) не впливає на Баланс.

**14 Форма Балансу, за НП(С)БО 1, має номер:**

- а) № 1;
- б) № 2;
- в) № 5;
- г) № 10-п.

**15 Якщо підприємство купує товар у кредит:**

- а) активи збільшуються, зобов'язання збільшуються;
- б) активи збільшуються, капітал зменшується;

в) активи не змінюються;

г) активи зменшуються, зобов'язання збільшуються.

### **Практичні завдання**

**Задача 1.** Активи підприємства складають 500 000 грн, зобов'язання — 200 000 грн. Розрахувати суму власного капіталу.

**Задача 2.** Підприємство має: основні засоби (300 тис. грн), гроші (50 тис. грн), запаси (40 тис. грн), статутний капітал (250 тис. грн). Розрахувати загальну суму активів.

**Задача 3.** На рахунок підприємства надійшов аванс від покупця — 10 000 грн. Як зміниться валюта балансу?

**Задача 4.** Визначити залишкову вартість верстата, якщо його первісна вартість 100 000 грн, а сума нарахованого зносу — 35 000 грн.

**Задача 5.** Підприємство погасило борг перед банком у сумі 15 000 грн із розрахункового рахунка. До якого типу змін належить ця операція?

**Задача 6.** У пасиві балансу: статутний капітал — 100 тис. грн, резервний капітал — 20 тис. грн, кредиторська заборгованість — 30 тис. грн. Чому дорівнює валюта балансу?

**Задача 7.** Підприємство придбало комп'ютер за 20 000 грн, сплативши готівкою. Як зміниться валюта балансу?

**Задача 8.** Визначити суму оборотних активів, якщо автомобіль (200 тис. грн), товари (30 тис. грн), дебіторська заборгованість (15 тис. грн), гроші (5 тис. грн).

**Задача 9.** Статутний капітал збільшено за рахунок нерозподіленого прибутку на 50 000 грн. Як це вплине на валюту балансу?

**Задача 10.** Розрахувати суму зобов'язань, якщо Активи = 800 000 грн, а Власний капітал становить 60 % суми активів.

### Тема 3. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

#### Короткий опис теми

*Якщо Баланс — це знімок стану підприємства на конкретну дату, то Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) — це «відеоролик», який показує, як саме підприємство працювало протягом певного періоду.*

**Звіт про фінансові результати (Форма № 2)** — це звіт, який відображає доходи, витрати і фінансовий результат (прибуток або збиток) діяльності підприємства за звітний період.

#### Основна формула звіту:

Чистий прибуток (збиток) = Доходи – Витрати.

#### Звіт складається з чотирьох розділів:

- 1 **Фінансові результати:** розрахунок чистого прибутку або збитку.
- 2 **Сукупний дохід:** відображення змін у капіталі за рахунок переоцінок та інших операцій, що не включені до прибутку.
- 3 **Елементи операційних витрат:** групування витрат за їхньою економічною суттю (матеріальні, оплата праці тощо).
- 4 **Розрахунок показників прибутковості акцій:** (тільки для акціонерних товариств).

#### Теоретичні запитання

- 1 Яка основна мета складання Звіту про фінансові результати?
- 2 Чим відрізняється поняття «дохід» від «надходження грошових коштів»?
- 3 Що таке «собівартість реалізованої продукції»?
- 4 Які витрати відносять до адміністративних?
- 5 Що включають витрати на збут?
- 6 Як розраховують валовий прибуток?
- 7 Що таке «інші операційні доходи»?
- 8 Яка різниця між операційною та фінансовою діяльністю підприємства?

9 За яким принципом (касовим чи нарахування) складають Форму № 2?

10 Що таке «податок на прибуток» і як він відображений у звіті?

11 Які елементи витрат виділяють у третьому розділі звіту?

12 Що таке сукупний дохід і з чого він складається?

13 Як відображений збиток у Звіті про фінансові результати?

14 Який нормативний акт регулює форму та зміст цього звіту?

15 Хто підписує Звіт про фінансові результати?

### Тести

**1 Доходи підприємства у Звіті про фінансові результати відображають:**

- а) у момент отримання грошей на рахунок;
- б) момент відвантаження продукції або надання послуг;
- в) наприкінці року за рішенням директора;
- г) після сплати всіх податків.

**2 Валовий прибуток розраховують як:**

- а) чистий дохід мінус собівартість;
- б) дохід плюс витрати на збут;
- в) операційний прибуток мінус податки;
- г) сума всіх доходів підприємства.

**3 До адміністративних витрат належать:**

- а) витрати на рекламу;
- б) заробітна плата апарату управління;
- в) вартість сировини для виробництва;
- г) відсотки за кредитами.

**4 Витрати на збут включають:**

- а) витрати на утримання офісу;
- б) витрати на пакування і транспортування продукції покупцям;

- в) витрати на охорону заводу;
- г) штрафи за порушення податкового законодавства.

**5 Фінансовий результат від операційної діяльності — це:**

- а) валовий прибуток + інші операційні доходи - адміністративні витрати - витрати на збут - інші операційні витрати;
- б) дохід від продажу акцій;
- в) різниця між курсовими різницями;
- г) сума виплачених дивідендів.

**6 Який розділ звіту містить інформацію про витрати за економічними елементами:**

- а) розділ I;
- б) розділ II;
- в) розділ III;
- г) розділ IV?

**7 До фінансових доходів належать:**

- а) дохід від продажу товарів;
- б) отримані дивіденди і відсотки;
- в) дохід від оренди приміщень;
- г) виторг від продажу основних засобів.

**8 Чистий дохід від реалізації — це:**

- а) дохід разом із ПДВ;
- б) дохід від реалізації мінус ПДВ, акцизи та інші вирахування;
- в) прибуток після сплати податку на прибуток;
- г) гроші, що надійшли в касу.

**9 Елемент витрат «Амортизація» відображають:**

- а) у розділі I;
- б) розділі III;
- в) додатку до Балансу;
- г) тільки в управлінському обліку.

**10 Фінансові витрати включають:**

- а) витрати на відрядження;
- б) витрати на виплату відсотків за кредитами;
- в) витрати на ремонт обладнання;
- г) втрати від стихійного лиха.

**11 У Звіті про фінансові результати суми, що підлягають вирахуванню (витрати, збитки), вказують:**

- а) червоним кольором;
- б) зі знаком плюс;
- в) у дужках;
- г) жирним шрифтом.

**12 Операційні витрати за елементами включають:**

- а) витрати на паливо, енергію, оплату праці, соцзаходи, амортизацію та інші;
- б) лише собівартість продукції;
- в) тільки фінансові витрати;
- г) втрати від участі в капіталі.

**13 Податок на прибуток відображають у звіті:**

- а) як дохід;
- б) як складову собівартості;
- в) як окрему статтю, що зменшує прибуток до оподаткування;
- г) не відображають у Формі № 2.

**14 До сукупного доходу належить:**

- а) виторг від реалізації;
- б) дооцінка необоротних активів;
- в) сума отриманого кредиту;
- г) статутний капітал.

**15 Фінансовий результат — це «збиток», якщо:**

- а) активи менші за пасиви;
- б) витрати перевищують доходи;

- в) підприємство не має готівки в касі;
- г) підприємство має борги перед банком.

### **Практичні завдання**

**Задача 1.** Дохід від реалізації (із ПДВ) — 120 000 грн, ПДВ — 20 000 грн, собівартість — 70 000 грн. Розрахувати валовий прибуток.

**Задача 2.** Валовий прибуток — 50 000 грн, адміністративні витрати — 10 000 грн, витрати на збут — 5 000 грн. Розрахувати прибуток від операційної діяльності.

**Задача 3.** Прибуток до оподаткування склав 40 000 грн. Ставка податку на прибуток — 18 %. Розрахувати чистий прибуток.

**Задача 4.** Протягом місяця відвантажено товарів на 80 000 грн (оплата не надійшла). Отримано аванс за майбутні послуги — 30 000 грн. Розрахувати дохід для Звіту про фінансові результати.

- **Відповідь:** 80 000 грн (аванс доходом не є).

**Задача 5.** Матеріальні витрати – 40 000 грн, витрати на оплату праці — 20 000 грн, відрахування на соцзаходи – 4.4 тис. грн, амортизація – 5 000 грн. Розрахувати загальну суму операційних витрат за елементами.

**Задача 6.** Чистий дохід — 200 000 грн. Собівартість — 210 000 грн. Який фінансовий результат отримало підприємство?

- **Відповідь:** збиток у розмірі 10 000 грн.

**Задача 7.** Підприємство нарахувало відсотки за кредит у сумі 2 000 грн. У який рядок звіту потрапить ця сума?

**Задача 8.** Визначити чистий дохід, якщо виторг склав 600 000 грн, ПДВ — 100 000 грн, акцизний податок — 50 000 грн.

**Задача 9.** Операційний прибуток — 100 000 грн, фінансові доходи (дивіденди) — 5 000 грн, фінансові витрати (відсотки) — 3 000 грн. Розрахувати прибуток до оподаткування.

**Задача 10.** Підприємство провело дооцінку будівлі на 150 000 грн. У якому розділі Форми № 2 це буде відображено?

#### **Тема 4. Звіт про рух грошових коштів**

##### **Короткий опис теми**

*Звіт про рух грошових коштів (ЗРГК) — це, мабуть, найдинамічніша форма звітності. Якщо Баланс показує, що у вас є, а Звіт про фінрезультати — скільки ви заробили «на папері», то ЗРГК показує реальну наявність «живих» грошей.*

**Звіт про рух грошових коштів (Форма № 3)** — звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Грошові потоки поділяють на три види:

- 1 Операційна діяльність:** основна діяльність (продаж товарів, оплата постачальникам, зарплата).
- 2 Інвестиційна діяльність:** придбання та продаж необоротних активів (обладнання, будівель) і фінансових інвестицій.
- 3 Фінансова діяльність:** операції, що призводять до зміни розміру і складу власного капіталу та позик (отримання кредитів, виплата дивідендів, емісія акцій).

##### **Методи складання:**

- **прямий метод:** відображення реальних сум надходжень і виплат (наприклад «Отримано від покупців — 100 тис. грн»);
- **непрямий метод:** корегування чистого прибутку на статті, що не впливають на рух грошей (наприклад амортизація). В Україні використовують саме непрямий метод (крім малих підприємств).

## Теоретичні запитання

- 1 Яка головна відмінність між прибутком (Форма № 2) і чистим рухом грошових коштів (Форма № 3)?
- 2 Що входить до складу «грошових коштів і їхніх еквівалентів»?
- 3 Яку діяльність вважають «інвестиційною» в контексті цього звіту?
- 4 Наведіть приклади руху коштів від фінансової діяльності.
- 5 Чому амортизацію додають до чистого прибутку, складаючи звіт непрямим методом?
- 6 Як впливає збільшення дебіторської заборгованості на показник грошових коштів від операційної діяльності?
- 7 Як відображають виплату дивідендів у ЗРГК?
- 8 Що таке «еквіваленти грошових коштів»?
- 9 Які операції не включають до Звіту про рух грошових коштів (негрошові операції)?
- 10 Як у звіті відображають вплив зміни валютних курсів?
- 11 Куди відносять сплату відсотків за кредитом (операційна чи фінансова діяльність)?
- 12 У чому перевага непрямого методу складання звіту для аналітиків?
- 13 Що означає «від'ємний чистий рух коштів від інвестиційної діяльності»?
- 14 Як відображають отримання короткострокового овердрафту?
- 15 Яка роль ЗРГК у прогнозуванні платоспроможності підприємства?

## Тести

### 1 До еквівалентів грошових коштів належать:

- а) виробничі запаси;
- б) короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції (до 3 місяців);
- в) дебіторська заборгованість;
- г) статутний капітал.

**2 Виплата заробітної плати персоналу належить до діяльності:**

- а) інвестиційної;
- б) фінансової;
- в) операційної;
- г) надзвичайної.

**3 Придбання нового виробничого обладнання — це рух коштів:**

- а) від операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) не відображають у звіті.

**4 Отримання банківського кредиту відображають у розділі:**

- а) операційна діяльність;
- б) інвестиційна діяльність;
- в) фінансова діяльність;
- г) це не є рухом грошових коштів.

**5 Використовуючи непрямий метод, амортизацію основних засобів:**

- а) віднімають від прибутку;
- б) додають до прибутку;
- в) не враховують;
- г) помножують на ставку податку.

**6 Збільшення запасів протягом періоду для непрямого методу:**

- а) зменшує показник руху грошей від операційної діяльності;
- б) збільшує показник руху грошей від операційної діяльності;
- в) впливає на фінансову діяльність;
- г) не впливає на звіт.

**7 Продаж акцій іншого підприємства за готівку — це:**

- а) фінансова діяльність;
- б) операційна діяльність;

- в) інвестиційна діяльність;
- г) статистична звітність.

**8 Чистий рух коштів — це:**

- а) різниця між активами та пасивами;
- б) сума залишків на рахунках;
- в) різниця між надходженнями та видатками за період;
- г) прибуток після податків.

**9 Сплату податку на прибуток зазвичай відносять до діяльності:**

- а) операційної;
- б) інвестиційної;
- в) фінансової;
- г) сукупної.

**10 Негрошовою операцією, що НЕ включена до ЗРГК, є:**

- а) оплата товарів готівкою;
- б) бартерний обмін активами;
- в) отримання дивідендів;
- г) погашення кредиту.

**11 Залишок коштів на кінець року має дорівнювати:**

- а) прибутку за рік;
- б) залишку на початок року + чистий рух коштів за рік;
- в) сумі статутного капіталу;
- г) сумі дебіторської заборгованості.

**12 Виплата дивідендів власникам — це:**

- а) операційні витрати;
- б) фінансова діяльність;
- в) інвестиційна діяльність;
- г) інші доходи.

**13 Погашення дебіторської заборгованості покупцями:**

- а) зменшує грошові кошти;
- б) збільшує грошові кошти від операційної діяльності;

- в) належить до фінансової діяльності;
- г) є інвестиційним доходом.

**14 Прямий метод складання ЗРГК базований:**

- а) на корегуванні прибутку;
- б) аналізі записів на рахунках грошових коштів;
- в) розрахунку амортизації;
- г) оцінюванні власного капіталу.

**15 Результат ЗРГК (залишок на кінець року) має збігатися:**

- а) із рядком Балансу «Гроші та їхні еквіваленти»;
- б) рядком Звіту про фінрезультати «Чистий прибуток»;
- в) рядком «Валовий прибуток»;
- г) даними податкової декларації.

**Практичні завдання**

**Задача 1.** Залишок грошей на 01.01 — 50 000 грн. За рік надійшло від клієнтів 200 000 грн, сплачено постачальникам 120 000 грн, виплачено зарплату 40 000 грн. Який чистий рух коштів від операційної діяльності?

**Задача 2.** Використовуючи дані Задачі 1, розрахувати залишок коштів на кінець року (31.12.20XX).

**Задача 3.** Підприємство отримало кредит 100 000 грн, купило верстат за 80 000 грн і виплатило дивіденди 10 000 грн. Розподілити ці суми за видами діяльності.

**Задача 4.** Прибуток підприємства — 100 000 грн. Амортизація за рік — 15 000 грн. Інших змін немає. Розрахувати операційний рух грошей непрямим методом.

**Задача 5.** На початок року дебіторська заборгованість була 20 000 грн, на кінець — 35 000 грн. Як це змінить показник грошових коштів (непрямий метод)?

**Задача 6.** Продано старе авто за 60 000 грн. У який розділ ЗРГК потрапить ця сума?

**Задача 7.** Підприємство випустило власні акції на суму 200 000 грн. Гроші надійшли на рахунок. Який це рух коштів?

**Задача 8.** Чистий прибуток — 50 000 грн. Кредиторська заборгованість (борг перед постачальниками) зросла на 10 000 грн. Розрахувати рух грошей.

**Задача 9.** Підприємство сплатило 5 000 грн відсотків за кредит. У який розділ Форми № 3 (за непрямим методом в Україні) потрапляє ця сума?

**Задача 10.** Розрахувати чистий рух коштів за рік, якщо операційна діяльність +150 000, інвестиційна -200 000, фінансова +70 000.

## **Тема 5. Звіт про власний капітал**

### **Короткий опис теми**

*Завершальною формою повнорічної фінансової звітності є Звіт про власний капітал. Він розкриває внутрішні механізми того, як змінювався добробут власників підприємства протягом року.*

**Звіт про власний капітал (Форма № 4)** — це фінансова звітність, яка розкриває інформацію про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

**Основна логіка звіту:** звіт будують у формі таблиці, де в рядках вказані чинники змін (прибуток, дивіденди, емісія акцій), а в графах — складові капіталу.

$\text{Капітал}_{\text{кінець}} = \text{Капітал}_{\text{початок}} + \text{Збільшення} - \text{Зменшення}$ .

### **Складові власного капіталу:**

**1 Зареєстрований (статутний) капітал:** зафіксований в установчих документах.

2 **Капітал у дооцінках:** результати переоцінки необоротних активів.

3 **Додатковий капітал:** емісійний дохід, інші внески.

4 **Резервний капітал:** фонд, створений із прибутку для покриття збитків.

5 **Нерозподілений прибуток (непокритий збиток):** накопичений результат діяльності.

6 **Неоплачений капітал:** дебіторська заборгованість власників за внесками (відображають у дужках і віднімають).

7 **Вилучений капітал:** вартість акцій власної емісії, викуплених у акціонерів (віднімають).

### **Теоретичні запитання**

1 Яка основна мета складання Звіту про власний капітал?

2 Які нормативні акти регулюють порядок складання Форми № 4?

3 Що таке «корегування сальдо на початок року» і коли його проводять?

4 Як у звіті відображають виплату дивідендів?

5 Що таке емісійний дохід і в якій графі його фіксують?

6 Як впливає чистий прибуток звітного року на показники звіту?

7 Що відображає стаття «Вилучений капітал»?

8 Які зміни в капіталі вважають «іншим сукупним доходом»?

9 Як у звіті відображена зміна облікової політики?

10 Що таке «неоплачений капітал» і чому він відображений у дужках?

11 Яка різниця між статутним і додатковим капіталом?

12 На основі яких рахунків бухгалтерського обліку заповнюють Форму № 4?

13 Як відображено зменшення статутного капіталу (повернення внесків власникам)?

14 Як взаємопов'язані Звіт про власний капітал і Баланс?

15 Хто зобов'язаний подавати цей звіт (чи стосується це малих підприємств)?

## Тести

### **1 Яка основна функція Звіту про власний капітал:**

- а) відображення руху грошових коштів на рахунках;
- б) розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу протягом року;
- в) розрахунок податку на прибуток;
- г) оцінювання ринкової вартості необоротних активів?

**2 Яка стаття відображає заборгованість засновників за внесками до статутного капіталу:**

- а) резервний капітал;
- б) неоплачений капітал;
- в) додатковий капітал;
- г) вилучений капітал?

### **3 Нарахування дивідендів власникам у звіті відображають як:**

- а) збільшення статутного капіталу;
- б) зменшення нерозподіленого прибутку (показник у дужках);
- в) збільшення додаткового капіталу;
- г) збільшення активів підприємства.

### **4 Показники, які зменшують власний капітал, наводять у Формі**

#### **№ 4:**

- а) зі знаком «мінус»;
- б) червоним кольором;
- в) у дужках;
- г) жирним шрифтом.

**5 Емісійний дохід (перевищення ціни продажу акцій над номіналом) фіксують у графі:**

- а) зареєстрований капітал;
- б) додатковий капітал;
- в) резервний капітал;
- г) нерозподілений прибуток.

**6 Яка операція НЕ змінює загальний підсумок власного капіталу:**

- а) отримання чистого прибутку;
- б) спрямування прибутку до резервного капіталу;
- в) додаткова емісія акцій;
- г) виплата дивідендів грошима?

**7 виправлення суттєвих помилок минулих років, що вплинули на прибуток, відображено у звіті як:**

- а) операцію поточного періоду;
- б) корегування сальдо на початок року;
- в) збільшення неоплаченого капіталу;
- г) це не відображено у Формі № 4.

**8 Стаття «Вилучений капітал» відображає:**

- а) борги власників перед підприємством;
- б) вартість власних акцій, викуплених у акціонерів;
- в) суму активів, переданих державі;
- г) гроші, вкрадені з каси.

**9 Чистий збиток підприємства за звітний період призводить:**

- а) до зменшення статутного капіталу;
- б) зменшення нерозподіленого прибутку;
- в) збільшення неоплаченого капіталу;
- г) збільшення резервного капіталу.

**10 Дооцінку основних засобів відображають у графі:**

- а) зареєстрований капітал;
- б) капітал у дооцінках;

- в) резервний капітал;
- г) додатковий оплачений капітал.

**11 Резервний капітал створюваний переважно за рахунок:**

- а) внесків нових учасників;
- б) нерозподіленого прибутку;
- в) продажу необоротних активів;
- г) банківських кредитів.

**12 Яке рівняння використовують для перевірки правильності звіту:**

- а) Активи = Капітал;
- б) Капітал на початок + Збільшення - Зменшення = Капітал на кінець;
- в) Доходи - Витрати = Капітал;
- г) Прибуток + Амортизація = Капітал?

**13 Безоплатно отримані активи від інших осіб (крім засновників) збільшують:**

- а) статутний капітал;
- б) додатковий капітал;
- в) неоплачений капітал;
- г) вилучений капітал.

**14 У якій графі відображають неперекритий збиток минулих років:**

- а) нерозподілений прибуток (у дужках);
- б) резервний капітал;
- в) статутний капітал;
- г) додатковий капітал?

**15 Звіт про власний капітал складається на основі даних:**

- а) тільки Балансу;
- б) тільки Звіту про фінансові результати;
- в) реєстрів бухгалтерського обліку по рахунках четвертого класу («Власний капітал»);
- г) податкової декларації.

## Практичний завдання

**Задача 1.** На початок року статутний капітал — 100 000 грн. У травні зареєстровано збільшення капіталу ще на 50 000 грн. Яке сальдо статутного капіталу буде вказано в кінцевому рядку звіту?

**Задача 2.** Підприємство отримало чистий прибуток за рік — 80 000 грн. Рішенням зборів 10 % прибутку спрямовано до резервного капіталу. Які зміни відбудуться в графах «Резервний капітал» і «Нерозподілений прибуток»?

**Задача 3.** Засновники зареєстрували статутний капітал 200 000 грн, але на дату балансу внесли лише 150 000 грн. Які суми будуть вказані в графах «Зареєстрований капітал» і «Неоплачений капітал»?

**Задача 4.** Підприємство викупило власні акції в акціонера за 12 000 грн. Як ця операція буде відображена у звіті?

**Задача 5.** Сальдо нерозподіленого прибутку на початок року — 40 000 грн. Протягом року нараховано дивіденди власникам — 15 000 грн. Прибуток за звітний рік склав 30 000 грн. Розрахувати кінцеве сальдо нерозподіленого прибутку.

**Задача 6.** Проведено дооцінку основних засобів на суму 25 000 грн. У яку графу Звіту потрапить ця сума?

**Задача 7.** Компанія анулювала раніше викуплені власні акції номіналом 10 000 грн. Як це змінить графи «Зареєстрований капітал» і «Вилучений капітал»?

**Задача 8.** Загальна сума власного капіталу на початок року — 500 000 грн. За рік емісія акцій (+100 000), чистий збиток (-20 000), виплата дивідендів (-30 000). Розрахувати капітал на кінець року.

**Задача 9.** Унаслідок зміни облікової політики сальдо нерозподіленого прибутку на 01.01.20XX року було зменшено на 5 000 грн. Який рядок звіту буде використано?

**Задача 10.** У графі «Додатковий капітал» на початок року було 10 000 грн. Підприємство отримало безоплатно обладнання вартістю 50 000 грн. Яким буде кінцеве сальдо додаткового капіталу?

## Тема 6. виправлення помилок і зміни у фінансових звітах

### Короткий опис теми

*Ця тема є критично важливою, оскільки процес складання звітності часто супроводжується виявленням неточностей. Уміння правильно виправити помилку, не порушуючи цілісності облікових даних, — ознака високої кваліфікації бухгалтера.*

**Виправлення помилок у фінансовій звітності регулює НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».**

### Основні поняття:

- **класифікація помилок:** помилки можуть бути поточного року (виявлені до закриття балансу) або минулих років (виявлені після затвердження звітності);
- **ретроспективний метод:** використовують для виправлення суттєвих помилок минулих років. Він передбачає перерахунок порівняльної інформації (даних за минулі роки) у поточній звітності так, ніби помилки ніколи не було;
- **зміни в облікових оцінках:** корегування балансової вартості активу або зобов'язання (наприклад зміна терміну корисного використання ОС). Такі зміни відображають **перспективно** (впливають на поточний і майбутні періоди);
- **зміни в обліковій політиці:** застосовують лише у виняткових випадках (зміна вимог законодавства або якщо нові методи забезпечать більш достовірну інформацію). Застосовують **ретроспективно**.

### Теоретичні запитання

- 1 Що вважають помилкою у фінансовій звітності?
- 2 Яка різниця між суттєвою та несуттєвою помилкою?
- 3 Який порядок виправлення помилок, допущених у поточному році?

- 4 Який рахунок бухгалтерського обліку корегують, виправляючи помилки минулих років, що вплинули на прибуток?
- 5 Що таке ретроспективний метод перерахунку?
- 6 У яких випадках підприємство має право змінити свою облікову політику?
- 7 Чим відрізняється зміна облікової політики від зміни облікових оцінок?
- 8 Як відображають зміну терміну корисного використання (зносу) основного засобу?
- 9 Чи потрібно повторно оприлюднювати звітність після виправлення суттєвих помилок минулих років?
- 10 Яка інформація про виправлення помилок має бути розкрита в Примітках до звітності?
- 11 Як діяти, якщо неможливо достовірно визначити суму корегування на початок звітного періоду?
- 12 Що таке перспективний спосіб відображення змін?
- 13 Як виправити помилку в первинному документі (паперовому та електронному)?
- 14 Чи впливає зміна облікової оцінки на нерозподілений прибуток на початок року?
- 15 Які основні причини виникнення помилок у звітності (технічні, методологічні)?

## Тести

**1 Виправляють помилки минулих років, які впливають на величину нерозподіленого прибутку, корегуючи сальдо нерозподіленого прибутку:**

- а) на кінець звітного року;
- б) початок звітного року;
- в) дату виявлення помилки;
- г) дату складання податкової декларації.

**2 Якщо помилку допущено і виявлено в одному і тому самому звітному періоді, її виправляють:**

- а) корегуючи сальдо прибутку;
- б) методом «сторно» або додатковими записами в місяці виявлення;
- в) переписуванням усіх реєстрів за рік;
- г) тільки в наступному році.

**3 Зміна методу оцінювання вибуття запасів (наприклад з FIFO на середньозважену) — це:**

- а) зміна облікової оцінки;
- б) зміна облікової політики;
- в) виправлення суттєвої помилки;
- г) форс-мажорна обставина.

**4 Зміну терміну корисного використання обладнання вважають:**

- а) зміною облікової політики;
- б) зміною облікової оцінки;
- в) технічною помилкою;
- г) порушенням законодавства.

**5 Ретроспективне застосування зміни облікової політики передбачає:**

- а) застосування нової політики до операцій із дати її ухвалення;
- б) застосування нової політики до подій так, ніби вона застосовувана завжди;
- в) зміну даних лише в Балансі без звіту про фінрезультати;
- г) сплату штрафу до бюджету.

**6 Помилки минулих років, які не впливають на фінансовий результат (наприклад неправильна класифікація активів), виправляють:**

- а) корегуючи нерозподілений прибуток;
- б) перекласифікацією відповідних статей балансу на початок року;
- в) збільшенням суми доходів;
- г) такі помилки не виправляють.

**7 Про суттєві помилки минулих років обов'язково повідомляють:**

- а) у звіті про рух грошових коштів;
- б) примітках до фінансової звітності;
- в) додатку до податкової накладної;
- г) листі до банку.

**8 Перспективне відображення змін означає, що вони впливають:**

- а) тільки на минулі періоди;
- б) тільки на майбутні періоди;
- в) поточний і майбутні періоди;
- г) увесь період існування підприємства.

**9 Який метод виправлення передбачає запис від'ємного значення (червоним):**

- а) додатковий запис;
- б) коректурний метод;
- в) метод «сторно»;
- г) метод перерахунку?

**10 Якщо неможливо розрізнити зміну облікової політики та зміну облікової оцінки, це розглядають як:**

- а) зміну облікової політики;
- б) зміну облікової оцінки;
- в) помилку минулих років;
- г) сукупний дохід.

**11 Подія після дати балансу, яка свідчить про обставини, що існували на дату балансу, потребує:**

- а) розкриття тільки в примітках;
- б) корегування активів і зобов'язань у звітності;
- в) ігнорування;
- г) складання звіту за новими правилами.

**12 Хто визначає поріг суттєвості для виправлення помилок на підприємстві:**

- а) Міністерство фінансів;
- б) Податкова інспекція;
- в) підприємство самостійно в Наказі про облікову політику;
- г) Аудиторська палата?

**13 Виправляють помилки в електронних документах:**

- а) видаленням файлу;
- б) створенням нової версії документа (або через зауваження/сторно згідно з регламентом ЕДО);
- в) затиранням даних у базі;
- г) тільки письмово на папері.

**14 Для ретроспективного методу перераховують показники:**

- а) тільки за поточний місяць;
- б) за всі порівнювані періоди, подані у звітності;
- в) лише за квартал;
- г) тільки в управлінському обліку.

**15 Наслідки зміни облікових оцінок включають:**

- а) до сальдо прибутку на початок року;
- б) тієї самої статті Звіту про фінрезультати, яку використовували раніше для цієї оцінки;
- в) статутного капіталу;
- г) резервного капіталу.

### **Практичні завдання**

**Задача 1.** У 2025 році виявлено, що у 2024 році не нарахували амортизацію офісного авто на суму 5 000 грн. Як це відобразити у Формі № 4 (Звіт про власний капітал)?

**Задача 2.** Підприємство з 1 січня 2025 року змінила метод оцінювання запасів. Сумарний ефект на початок року (зменшення вартості запасів минулих років) склав 12 000 грн. Які статті Балансу на 01.01.2025 будуть скореговані?

**Задача 3.** Бухгалтер у червні виявив помилку: у травні двічі провели один і той самий рахунок на послуги зв'язку (600 грн). Як виправити?

**Задача 4.** Термін експлуатації комп'ютера змінили з трьох до п'яти років. Залишкова вартість на момент зміни — 12 000 грн. Якою буде нова річна амортизація (рівномірний метод), якщо залишилося працювати ще чотири роки?

**Задача 5.** У 2024 році помилково завищили дохід на 20 000 грн (не нарахували ПДВ). Як це вплине на фінансову звітність 2025 року?

**Задача 6.** Підприємство «А» у 2025 році виявило несуттєву помилку (100 грн) за 2023 рік. Чи обов'язково перераховувати всі звіти за 2023 і 2024 роки?

**Задача 7.** В електронній системі документообігу підписано акт із помилковою ціною. Чи можна його «підтерти»?

**Задача 8.** Через зміну ПЗ підприємство перейшло на новий план рахунків. Це зміна облікової політики чи оцінки?

**Задача 9.** На дату балансу (31.12.20XX) тривав суд. 20 січня (до здачі звіту) суд ухвалив рішення: підприємство має сплатити 50 000 грн. Чи відобразити це в Балансі на 31.12.20XX?

**Задача 10.** Прибуток до виправлення помилки складав 100 000 грн. Виявлено недоїмку з амортизації минулого року (10 000) і неврахований дохід минулого року (5 000). Яким буде скореговане сальдо прибутку на початок року?

## **Тема 7. Визначення суб'єкта малого підприємництва, зміст і форма його фінансового звіту**

### **Короткий опис теми**

*Ця тема є надзвичайно практичною, оскільки більшість підприємств в Україні належать саме до категорії мікро- та малого бізнесу. Для них держава передбачила спрощену систему звітності, що значно полегшує роботу бухгалтера.*

Згідно із **Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»**, підприємства поділяють на категорії залежно від трьох критеріїв (на базі показників річної звітності за попередній рік):

- 1 Балансова вартість активів.**
- 2 Чистий дохід від реалізації.**
- 3 Середня кількість працівників.**

Для того щоб потрапити до певної категорії, підприємство має відповідати принаймні **двом із трьох** критеріїв.

### **Склад спрощеної звітності:**

- **фінансова звітність малого підприємства** (форми № 1-м, № 2-м): подають малі підприємства і платники податку на прибуток «високодохідники»;

- **спрощена фінансова звітність мікропідприємства** (форми № 1-мс, № 2-мс): подають мікропідприємства, платники єдиного податку третьої групи та «неприбуткові» організації.

**Особливість:** малі та мікропідприємства мають право не подавати Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал і Примітки до звітів.

### **Теоретичні запитання**

1 Назвіть три критерії, за якими визначають категорію підприємства в Україні.

- 2 Скільком критеріям має відповідати підприємство, щоб змінити свою категорію?
- 3 Які межі чистого доходу встановлені для мікропідприємств?
- 4 Яка максимальна кількість працівників дозволена для малого підприємства?
- 5 Які форми звітності входять до складу Фінансового звіту малого підприємства?
- 6 Чим відрізняється форма № 1-м від форми № 1-мс?
- 7 Хто має право складати Спрощений фінансовий звіт мікропідприємства?
- 8 Чи подають малі підприємства Звіт про рух грошових коштів?
- 9 Як визначають середню кількість працівників для звітності?
- 10 Протягом якого періоду підприємство має відповідати новим критеріям, щоб офіційно змінити категорію (правило двох років)?
- 11 У яких одиницях вимірювання (тис. грн чи грн) складають спрощену звітність?
- 12 Яка стаття активу балансу мікропідприємства об'єднує основні засоби та нематеріальні активи?
- 13 Чи розраховують мікропідприємства відстрочені податкові активи та зобов'язання?
- 14 Куди подають фінансову звітність малих підприємств (органи)?
- 15 Які особливості визнання витрат і доходів існують для мікропідприємств (можливість не застосовувати деякі НП(С)БО)?

## **Тести**

**1 До мікропідприємств належать суб'єкти, у яких показник чистого доходу не перевищує суму, еквівалентну:**

- а) 2 млн євро;
- б) 700 тис. євро;

- в) 8 млн євро;
- г) 40 млн євро.

**2 Середня кількість працівників для малого підприємства становить:**

- а) до 10 осіб;
- б) від 10 до 50 осіб;
- в) до 50 осіб (включно);
- г) понад 250 осіб.

**3 Фінансова звітність малого підприємства включає форми:**

- а) № 1, № 2, № 3, № 4.
- б) № 1-м, № 2-м.
- в) № 1-мс, № 2-мс.
- г) тільки Баланс.

**4 Щоб відповідати категорії «мале підприємство», вартість активів не має перевищувати:**

- а) 350 тис. євро;
- б) 4 млн євро;
- в) 20 млн євро;
- г) 50 млн євро.

**5 Платники єдиного податку третьої групи складають звітність за формами:**

- а) № 1-м, № 2-м;
- б) № 1, № 2;
- в) № 1-мс, № 2-мс;
- г) тільки податкову декларацію.

**6 Якщо підприємство за показниками два роки поспіль не відповідає своїй категорії, воно:**

- а) має право не подавати звітність;
- б) переходить до іншої категорії з наступного року;

- в) сплачує штраф;
- г) автоматично ліквідується.

**7 У Балансі форми № 1-мс основні засоби відображають:**

- а) за первісною вартістю;
- б) залишковою вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) переоціненою вартістю.

**8 Яка форма звітності відповідає Звіту про фінансові результати малого підприємства:**

- а) № 2-м;
- б) № 2-мс;
- в) № 2;
- г) № 3?

**9 Суб'єкти малого підприємництва складають звітність:**

- а) у гривнях з копійками;
- б) тисячах гривень з одним десятковим знаком;
- в) тисячах гривень без десяткових знаків;
- г) доларах США.

**10 До необоротних активів у формі № 1-м належать:**

- а) гроші в касі;
- б) незавершене будівництво та основні засоби;
- в) виробничі запаси;
- г) дебіторська заборгованість.

**11 Неприбуткові організації подають звітність за формою:**

- а) повною;
- б) малою (№ 1-м, № 2-м);
- в) мікро (№ 1-мс, № 2-мс);
- г) узагалі не подають фінансову звітність.

**12 Стаття «Капітал» у балансі мікропідприємства включає:**

- а) тільки статутний капітал;

- б) статутний капітал та інші резерви;
- в) увесь власний капітал, включаючи нерозподілений прибуток;
- г) тільки неоплачений капітал.

**13 Чи заповнюють мікропідприємства Розділ II Звіту про фінансові результати (Сукупний дохід):**

- а) так, обов'язково;
- б) ні, такої частини у формі № 2-мс немає;
- в) тільки якщо була дооцінка;
- г) тільки за запитом статистики?

**14 Витрати на оплату праці у формі № 2-м відображають:**

- а) окремим рядком у розділі I;
- б) тільки у примітках;
- в) у складі операційних витрат;
- г) не відображають.

**15 Критерії для класифікації підприємства беруть за курсом НБУ (середньорічним):**

- а) на дату складання звітності;
- б) 1 січня звітного року;
- в) кінець попереднього року;
- г) за попередні три роки.

**Практичні завдання**

**Задача 1.** Підприємство за 2025 рік має активи — 150 млн грн, дохід — 350 млн грн, працівників — 40 осіб. Курс євро — 45 грн. Визначити категорію.

**Задача 2.** Платник єдиного податку має п'ять працівників і дохід 5 млн грн. Які форми звітності він має подати до статистики?

**Задача 3.** Підприємство «А» за 2024 рік було малим. У 2025 році воно перевищило ліміти за всіма показниками і стало «середнім». Чи має воно подавати повну звітність за 2025 рік?

**Задача 4.** У Балансі № 1-м первісна вартість ОЗ — 500 тис. грн, знос — 120 тис. грн. Яку суму запишемо в рядок 1010?

**Задача 5.** Визначити суму власного капіталу для форми № 1-мс, якщо статутний капітал — 10 тис. грн, резервний — 2 тис. грн, нерозподілений прибуток — 45 тис. грн.

**Задача 6.** Дохід від продажу (без ПДВ) — 100 тис. грн. Собівартість — 60 тис. грн. Адмінвитрати — 10 тис. грн. Розрахувати фінансовий результат у формі № 2-м.

**Задача 7.** Підприємство має 12 працівників, активи — 15 млн грн, дохід — 28 млн грн (курс євро 40). До якої категорії воно належить?

**Задача 8.** Чи заповнює мале підприємство в Балансі (№ 1-м) статтю «Гроші та їхні еквіваленти»?

**Задача 9.** Розрахувати податок на прибуток для малого підприємства (форма № 2-м), якщо прибуток до оподаткування — 200 000 грн, ставка 18 %.

**Задача 10.** Підприємство «Б» подає звітність № 1-мс. Чи потрібно йому заповнювати розділ про елементи операційних витрат?

## **Тема 8. Звітність із загальнообов'язкового державного соціального страхування**

### **Короткий опис теми**

*Ця тема є критично важливою для взаємодії підприємства з державою та забезпечення соціальних гарантій працівників (пенсій, оплати лікарняних, допомоги з безробіття тощо).*

**Звітність із соціального страхування в Україні базована на нарахуванні та сплаті Єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).**

**Основні аспекти:**

- **об'єднана звітність:** починаючи з 2021 року, звітність з ЄСВ об'єднана зі звітністю з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) і військового збору. Офіційна назва — *«Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску»;*
- **періодичність:** подають щоквартально протягом 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу (2025 - була місячна для всіх, для юридичних осіб поки так і задишилося - місячною);
- **структура:** складається з основного Розрахунку та додатків (Д1 — відомості про нарахування ЄСВ, Д4 — відомості про ПДФО/ВЗ, Д5 — трудові відносини, Д6 — спецстаж);
- **ставки:** основна ставка ЄСВ становить **22 %**. Для працівників з інвалідністю — **8,41 %**.

**Теоретичні запитання**

- 1 Що таке Єдиний внесок (ЄСВ) і яка його мета?
- 2 Як називають основну форму звітності, що містить дані про соціальне страхування?
- 3 Яка періодичність подання Об'єднаної звітності з ПДФО та ЄСВ?
- 4 Які основні додатки входять до складу Податкового розрахунку?
- 5 Яку основну ставку ЄСВ застосовують до заробітної плати працівників?
- 6 Яку ставку ЄСВ використовують для нарахувань на зарплату осіб з інвалідністю?

- 7 Що таке «мінімальний страховий внесок» і як його розраховують?
- 8 Який додаток (Д1 чи Д5) використовують для відображення прийняття на роботу або звільнення працівника?
- 9 Як відображають у звітності суму допомоги з тимчасової непрацездатності (лікарняні)?
- 10 Що таке максимальна величина бази нарахування ЄСВ?
- 11 Які терміни сплати ЄСВ встановлені для роботодавців?
- 12 Чи сплачують ЄСВ із сум винагород за цивільно-правовими договорами (ЦПД)?
- 13 Хто звільнений від сплати ЄСВ «за себе» (наприклад ФОП-пенсіонери)?
- 14 Які санкції передбачені за несвоєчасне подання звітності з ЄСВ?
- 15 Як виправити помилку в Об'єднаній звітності після закінчення терміну її подання (тип «Уточнюючий»)?

## **Тести**

**1 Періодичність подання Податкового розрахунку з ПДФО та ЄСВ:**

- а) щомісяця;
- б) щокварталу;
- в) раз на рік;
- г) раз на пів року.

**2 Основна ставка ЄСВ для роботодавців становить:**

- а) 18 %;
- б) 1,5 %;
- в) 22 %;
- г) 3,6 %.

**3 Прийняття працівника на роботу відображають:**

- а) у Додатку 1 (Д1);

- б) Додатку 4 (Д4);
- в) Додатку 5 (Д5);
- г) основній частині розрахунку.

**4 База нарахування ЄСВ не може бути меншою:**

- а) за прожитковий мінімум;
- б) мінімальну заробітну плату;
- в) 50 % середньої зарплати;
- г) фактично нарахований дохід у будь-якому випадку.

**5 Який додаток призначений для відображення сум нарахованого ЄСВ у розрізі кожної застрахованої особи:**

- а) Додаток 1 (Д1);
- б) Додаток 2 (Д2);
- в) Додаток 3 (Д3);
- г) Додаток 6 (Д6)?

**6 Ставка ЄСВ для працюючих осіб з інвалідністю на підприємствах становить:**

- а) 22 %;
- б) 5,3 %;
- в) 8,41 %;
- г) 0 %.

**7 Максимальна база нарахування ЄСВ становить:**

- а) 10 мінімальних зарплат;
- б) 15 мінімальних зарплат;
- в) 20 прожиткових мінімумів;
- г) не обмежена.

**8 Лікарняні (допомога з тимчасової непрацездатності) у звітності ЄСВ:**

- а) не відображають;
- б) відображаються окремим кодом категорії застрахованої особи (наприклад «29»);

- в) відображають разом із зарплатою одним рядком;
- г) оподатковують за ставкою 10 %.

**9 Термін подання Об'єднаної звітності становить:**

- а) 20 днів після місяця;
- б) 40 днів після закінчення кварталу;
- в) 10 днів після місяця;
- г) 60 днів після року.

**10 Якщо працівнику нараховано зарплату менше за мінімальну (за умови повного місяця роботи), ЄСВ:**

- а) нараховують на фактичну суму;
- б) нараховують на мінімальну зарплату (визначають додаткову базу);
- в) не нараховують узагалі;
- г) нараховують лише на різницю.

**11 Військовий збір і ПДФО відображають:**

- а) у Додатку 1 (Д1);
- б) Додатку 4 (4ДФ);
- в) Додатку 5 (Д5);
- г) Додатку 6 (Д6).

**12 Код «Звітний новий» подають:**

- а) після закінчення терміну подання звітності;
- б) до закінчення граничного терміну подання за той самий період;
- в) тільки за запитом податкової;
- г) раз на п'ять років.

**13 Чи нараховують ЄСВ на вихідну допомогу зі звільненням:**

- а) так, за ставкою 22 %;
- б) ні, не нараховують;
- в) так, за ставкою 8,41 %;
- г) тільки якщо сума перевищує 10 000 грн?

**14 ФОП на спрощеній системі оподаткування подають звітність із ЄСВ у складі:**

- а) квартальної декларації;
- б) річної декларації (Додаток 1);
- в) окремого звіту щомісяця;
- г) Звіту про рух грошових коштів.

**15 Єдиний внесок (ЄСВ) сплачують:**

- а) тільки з доходів у грошовій формі;
- б) із доходів як у грошовій, так і натуральній формі;
- в) тільки з чистого прибутку підприємства;
- г) тільки за бажанням працівника.

### **Практичні завдання**

**Задача 1.** Працівнику нараховано зарплату 10 000 грн. Розрахувати суму ЄСВ, яку має сплатити роботодавець.

**Задача 2.** На підприємстві працює особа з інвалідністю, якій нараховано 15 000 грн. Яку суму ЄСВ нарахує бухгалтер?

**Задача 3.** Працівник працював неповний робочий час, і йому нараховано 5 000 грн. Мінімальна зарплата — 8 000 грн. Розрахувати загальну суму ЄСВ (за основним місцем роботи).

**Задача 4.** Працівника прийнято на роботу 15 березня. У якому додатку Об'єднаної звітності за перший квартал це буде відображено?

**Задача 5.** Директор пішов у відпустку без збереження зарплати на весь місяць. Чи потрібно відображати його в Додатку 1 (Д1)?

**Задача 6.** Розрахувати ЄСВ для зовнішнього сумісника, якому нараховано 4 000 грн (мінімальна зарплата 8 000 грн).

**Задача 7.** Підприємство виплатило винагороду за договором ЦПД у сумі 20 000 грн. Яка сума ЄСВ?

**Задача 8.** Заробітна плата топменеджера становить 200 000 грн. Мінімальна зарплата — 8 000 грн. Розрахувати ЄСВ.

**Задача 9.** Бухгалтер виявив, що у звіті за минулий квартал не вказав дату звільнення працівника. Який тип звіту потрібно подати зараз?

**Задача 10.** Працівниця змінила прізвище у зв'язку з заміжжям. У якому додатку звітності це відображають?

## **Тема 9. Поняття і сутність статистичної звітності**

### **Короткий опис теми**

**Статистична звітність** — це сукупність звітних документів, які підприємства, установи та організації зобов'язані подавати органам державної статистики. Ці дані використовують для формування загальнодержавних показників (ВВП, рівень інфляції, середня зарплата тощо).

### **Основні принципи:**

- **обов'язковість:** усі суб'єкти господарювання, що потрапили до статистичної вибірки або звітують суцільним методом, мають подавати звіти;
- **конфіденційність:** статистичну інформацію використовують лише в агрегованому (зведеному) вигляді. Персональні дані окремих компаній не підлягають розголошенню;
- **методологічна єдність:** звіти складають за формами та інструкціями, затвердженими Держстатом.

### **Класифікація форм:**

- **за періодичністю:** місячні, квартальні, річні;
- **охопленням:** суцільні (звітують усі) і вибірккові (тільки певні підприємства).

## **Теоретичні запитання**

- 1 Що таке державна статистична звітність і яка її головна мета?
- 2 Який орган виконавчої влади в Україні відповідає за збір та обробку статистичних даних?
- 3 Чим відрізняється фінансова звітність від статистичної?
- 4 Які види статистичних спостережень існують (суцільне та вибіркоче)?
- 5 Як дізнатися, які саме форми статистичної звітності має подавати конкретне підприємство?
- 6 Що таке Альманах форм статистичної звітності?
- 7 Яка відповідальність передбачена за неподання або перекручення статистичних даних?
- 8 Які терміни подання статистичної звітності зазвичай встановлені для підприємств?
- 9 У чому полягає принцип конфіденційності статистичної інформації?
- 10 Які основні статистичні звіти подають із персоналу та оплати праці?
- 11 Що таке форма №1-ПВ і яка інформація в ній відображена?
- 12 Які звіти стосуються зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)?
- 13 Як електронний документообіг спростив процес подання статзвітності?
- 14 Чи може підприємство відмовитися від подання статистичної звітності, посилаючись на комерційну таємницю?
- 15 Що таке інструментарій статистичних спостережень?

## **Тести**

**1 Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань статистики є:**

- а) Міністерство фінансів;

- б) Державна податкова служба;
- в) Державна служба статистики України (Держстат);
- г) Національний банк України.

**2 Статистичну інформацію, зібрана під час спостережень, можна використовувати**

- а) для податкових перевірок;
- б) отримання зведених (агрегованих) статистичних даних;
- в) передавання конкурентам за запитом;
- г) оприлюднення прибутків окремого директора.

**3 Форма № 1-ПВ (місячна) — це звіт:**

- а) про фінансові результати;
- б) обсяги реалізованої продукції;
- в) оплату праці;
- г) наявність основних засобів.

**4 Вибіркове статистичне спостереження — це:**

- а) звітування лише великих підприємств;
- б) звітування лише частини суб'єктів, визначеної науково обґрунтованою вибіркою;
- в) вибір підприємства, що йому подавати;
- г) звітність лише за запитом поліції.

**5 Календар подання статистичної звітності можна перевірити:**

- а) за кодом ЄДРПОУ на сервісі Держстату;
- б) номером паспорта директора;
- в) датою реєстрації в банку;
- г) статутним капіталом.

**6 Яка періодичність звіту № 1-торг (продаж товарів):**

- а) щоденна;
- б) місячна/річна;
- в) раз на п'ять років;
- г) тільки з ліквідацією?

**7 Конфіденційність статистичних даних гарантує:**

- а) Закон України «Про офіційну статистику»;
- б) наказ директора підприємства;
- в) статут компанії;
- г) усна домовленість.

**8 За несвоєчасне подання статистичної звітності на посадових осіб накладають:**

- а) кримінальну відповідальність;
- б) адміністративний штраф;
- в) дисциплінарну догану від Держстату;
- г) позбавлення ліцензії.

**9 Яка форма статзвітності відображає дані про капітальні інвестиції:**

- а) № 1-інвест;
- б) № 1-ПВ;
- в) № 1-торг;
- г) Баланс?

**10 Об'єктом статистичного спостереження є:**

- а) кожна окрема гривня;
- б) суб'єкти господарювання та їхні відокремлені підрозділи;
- в) тільки державні установи;
- г) тільки фізичні особи.

**11 Система електронного звітування «Кабінет респондента» дає змогу:**

- а) просити про відстрочення податків;
- б) подавати звіти в електронному вигляді з використанням КЕП;
- в) шукати роботу;
- г) купувати товари.

**12 Хто підписує статистичну звітність підприємства:**

- а) тільки прибиральник;
- б) керівник та особа, відповідальна за ведення обліку (бухгалтер);
- в) клієнт підприємства;
- г) сусіднє підприємство?

**13 Показники у статистичних звітах мають бути:**

- а) приблизними;
- б) достовірними та обґрунтованими;
- в) вигаданими для покращення рейтингу;
- г) тільки в іноземній валюті.

**14 У разі відсутності діяльності протягом звітного періоду:**

- а) звіт можна взагалі не подавати;
- б) подавати звіт з прочерками або повідомлення про відсутність події (якщо це передбачено інструкцією);
- в) підприємство автоматично закривається;
- г) штраф подвоюють.

**15 Що є підставою для заповнення статзвітності:**

- а) дані первинного, бухгалтерського та управлінського обліку;
- б) статті в газетах;
- в) пости в соціальних мережах;
- г) розповіді колег?

**Практичні завдання**

**Задача 1.** Бухгалтер з'ясував, що підприємство потрапило у вибірку звіту № 1-послуги. Останній термін подання — 30 число. Цей день припадає на суботу. До якого числа потрібно подати звіт?

**Задача 2.** У звіті № 1-ПВ (квартальна) потрібно вказати кількість працівників, які працювали у шкідливих умовах. На підприємстві 50 осіб, із

них 10 — у зварювальному цеху (шкідливі умови), 5 — бухгалтерія, 35 — на складі. Яку кількість вказати?

**Задача 3.** Підприємство реалізувало товарів на 1 200 000 грн (із ПДВ). У формі статзвітності про обсяг реалізації дані вказують без ПДВ. Розрахувати показник для звіту.

**Задача 4.** Протягом місяця нараховано зарплату: основна — 500 000 грн, премії — 100 000 грн, допомога з вагітності та пологів (соцвиплати) — 50 000 грн. Яку суму фонду оплати праці вказати у формі № 1-ПВ?

**Задача 5.** Бухгалтер подав звіт із помилкою. Через два дні він це помітив. Граничний термін подання ще не минув. Як діяти?

**Задача 6.** У формі звітності № 1-інвест потрібно відобразити придбання ноутбука за 30 000 грн та оплату послуг інтернету за місяць — 500 грн. Яка сума піде в «капітальні інвестиції»?

**Задача 7.** Підприємство змінило основний вид діяльності (КВЕД). Як це вплине на статистичну звітність?

**Задача 8.** Розрахувати середньооблікову кількість штатних працівників за квартал: січень — 20 осіб, лютий — 22 особи, березень — 24 особи.

**Задача 9.** Підприємство займається оптовою торгівлею. Чи потрібно йому заповнювати розділ про роздрібний товарооборот у статзвітності?

**Задача 10.** За формою № 1-ПВ потрібно вказати кількість відпрацьованих людино-годин. На підприємстві два працівники, кожен відпрацював 21 робочий день по 8 год. Яка загальна сума?

## **ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ РОБОТИ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

Виконуючи роботу, здобувач повинен чітко дотримуватися наукових стандартів і спиратися на актуальну законодавчу базу України, зокрема акти уряду і Президента. Зміст дослідження має свідчити про високий рівень професійної грамотності, бути змістовним, логічно вибудованим і повністю розкривати вибрану проблематику без повторень чи логічних помилок. Важливою умовою є самостійність написання та обов'язкове зазначення точних бібліографічних посилань на кожен використану цитату, наукову тезу чи статистичний показник з усіма реквізитами джерела. Працюючи з практичною частиною, потрібно чітко визначити об'єкт аналізу; усі графічні матеріали — таблиці, рисунки, діаграми — мають бути пронумеровані, мати назви, відповідні одиниці вимірювання та логічно підкріплювати теоретичні висновки.

Контроль вивчення дисципліни здійснюваний оцінюванням результатів самостійної роботи здобувача. Система контролю рівня засвоєння програмного матеріалу складається з двох етапів:

- перевірки рівня теоретичної підготовки здобувачів;
- перевірки рівня практичної підготовки здобувачів.

Перший етап передбачає контроль самостійного вивчення здобувачами програмного матеріалу, який містить теоретичні запитання, тестові завдання, задачі.

У процесі теоретичної підготовки здобувачі орієнтуються на запитання для теоретичного опрацювання і користуються завданнями для перевірки знань, які містяться в кожній темі методичних вказівок.

*Критерії оцінювання теоретичних запитань:*

а) 20 балів – питання розкрито досить глибоко і повно, що свідчить про ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу; відповідь – на рівні

самостійних роздумів з елементами творчого мислення; продемонстровано вміння порівнювати і аналізувати різні теорії, концепції, робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати і аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використано фактичні та статистичні дані, які підтверджують тези відповіді на запитання; виявлено знання законодавчих і нормативних актів України, підручників, посібників;

б) 15 балів – досить повна відповідь на запитання, яка свідчить про тверде засвоєння програмного матеріалу; продемонстровано знання законодавчих і нормативних актів України, підручників, посібників, вміле володіння термінологією, елементами економічного аналізу;

в) 10 балів – володіння знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але в розкритті змісту запитань допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, посиланні на конкретні періоди і дати; питання викладено недостатньо глибоко, у занадто стислій формі;

г) 5 балів – відповідь неповна, безсистемна, має суттєві помилки; вона свідчить про те, що здобувач засвоїв лише основну частину програмного матеріалу, у нього виникають труднощі під час викладення відповіді на запитання;

д) 0 балів – здобувач зовсім не відповідає на поставлене запитання або відповідає неправильно; у відповіді відсутні потрібні докази та аргументи; зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, є помилковими; відповідь містить зайвий матеріал, що не відповідає смислу запитання і свідчить про нездатність здобувача зрозуміти запитання; відповідь є повністю ідентичною тексту підручника чи конспекту або тотожною відповіді іншого здобувача на це саме питання.

### *Критерії оцінювання тестових завдань*

Тестове завдання, яке складається з десяти тестів, оцінюють як одне питання письмового завдання за шкалою: 20, 15, 10, 5, 0 балів:

- а) 20 балів – здобувач правильно відповів на 100 або 90 % тестів;
- б) 15 балів – здобувач правильно відповів на 80 або 70 % тестів;
- в) 10 балів – здобувач правильно відповів на 50 або 60 % тестів;
- г) 5 балів – здобувач правильно відповів на 40 або 30 % тестів;
- д) 0 балів — здобувач відповів менш ніж на 30 % тестів.

### *Критерії оцінювання задач*

а) 20 балів — здобувач дає повну, вичерпну відповідь, яка складається з правильного арифметичного результату; доцільного і логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків; правильного посилання (за потреби) на відповідні законодавчі та нормативні акти;

б) 15 балів — здобувач дає відповідь на рівні вимог, наведених вище, але під час теоретичного обґрунтування ним були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, посиланні на конкретні законодавчі та нормативні акти;

в) 10 балів — здобувач розв'язує задачу правильно, теоретичне обґрунтування зроблене, але воно є поверхневим, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка в розрахунках;

г) 5 балів — здобувач розв'язує задачу без теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків;

д) 0 балів — здобувач зовсім не розв'язує задачу або розв'язує її неправильно, або опис розв'язання є повністю ідентичним опису розв'язання подібної задачі іншим здобувачем.

Максимальна оцінка за першим етапом контролю – 100 балів.

Слід пам'ятати, що негативний результат роботи є перешкодою для допуску здобувача до складання іспиту з дисципліни.

## Список літератури

- 1 Бухгалтер 911. URL: <https://buhgalter911.com/>.
- 2 Вісник: офіційно про податки. URL: <http://www.visnuk.com.ua/>.
- 3 Гладій І. О., Майстер Л. А. Управлінська звітність: навч. посіб. Вінниця: РВВ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 260 с.
- 4 Глушач Ю. С. Фінансова звітність за П(С)БО: навч.-метод. посіб. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 88 с.
- 5 Дебет-Кредит: Український бухгалтерський портал. URL: <https://dtkk.com.ua/>.
- 6 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
- 7 Про державну статистику: Закон України від 17.09.1992 р. № 2614-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12#Text>.
- 8 Чудовець В. В. Звітність підприємств: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спец. 071 «Облік і оподаткування» денної та заоч. форм навч. Луцьк: ЛНТУ, 2022. 120 с.
- 9 Чудовець В. В. Звітність підприємств : метод. вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освітньої програми «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спец. 071 «Облік і оподаткування» денної та заоч. форм навч. Луцьк: Луцький НТУ, 2020. 36 с.
- 10 Чудовець В. В. Звітність підприємств : метод. вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Облік і оподаткування» галузі знань 07

«Управління та адміністрування» спец. 071 «Облік і оподаткування денної» та заоч. форм навч. Луцьк : ЛНТУ, 2022. 40 с.

11 Звітність підприємств: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування») / В. П. Пантелєєв, О. А. Юрченко, Г. М. Курило, К. В. Безверхий; за заг. ред. В. П. Пантелєєва. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.

12 Звітність підприємства: підручник / Ю. Верига, М. Бондарчук, М. Орищенко та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 570 с.

13 Іванчук Н. В. Звітність підприємств: навч. посіб. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.

14 Концептуальна основа фінансової звітності. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929\\_009](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009).

15 Куцик П. О., Полянська О. А. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 508 с.

16 Ленъ В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства: підручник. Вид. 4-те, випр. Київ: Каравела, 2017. 676 с.

17 Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

18 Про затвердження загального табеля (переліку) форм державних статистичних спостережень на 2021 рік: Наказ Державної служби статистики України від 08.12.2020 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0344832-20#Text>.

19 Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2015 р. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text>.

20 Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text>.

21 Про примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text>.

22 Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

23 НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>.

24 НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>.

25 НП(С)БО 24 «Прибуток на акцію»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text>.

26 НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text>.

27 НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99/print1408066853065241>.

28 Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

29 Порядок подання фінансової звітності: затв. Постановою Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.

30 Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навч.-метод. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

31 Сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

32 Сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>.

33 Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

34 Сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

35 Чудовець В. В., Жураковська І. В. Фінансовий облік і звітність: навч. посіб. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 330 с.

## МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання для практичних занять і самостійної роботи

з освітньої компоненти

*«ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ»*

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності  
D1 «Облік і оподаткування» ОП «Облік, аудит та оподаткування» денної та  
заочної форм здобуття освіти

Відповідальний за випуск Орлова В. М.

Редактор Ібрагімова Н. В.

---

Підписано до друку 27.04.2026 р.

Умовн. друк. арк. 3,75. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет  
залізничного транспорту,  
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха,7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.